

ЯКІСТЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Громадська думка щодо стану освітньої сфери в Україні є невтішною. Численні опитування населення вказують на те, що за роки незалежності якість вищої освіти погіршилася, а рівень знань, який вона забезпечує, є переважно середнім [1].

Погіршення якості вищої освіти в Україні є закономірним наслідком багатьох чинників: інтенсивної комерціалізації освіти; значної інтенсифікації праці за вкрай низької оплати праці викладачів; недостатньої матеріальної бази, відсутності в більшості ВНЗ науково-технічної та інноваційної інфраструктури; неефективної наукової діяльності викладачів ВНЗ (нею реально займаються лише 20 % науково – педагогічних працівників); застарілої структури підготовки спеціалістів; відтворення і передавання студентам неконкурентних знань; дублювання підготовки з деяких напрямів і спеціальностей у межах певного регіону. Як результат – навіть провідні українські ВНЗ нерідко постачають на ринок праці явно неконкурентоспроможних випускників. Відбувається девальвація вищої освіти як засобу одержання професійних знань [2].

Якість освіти доволі важко формалізується. Річ у тім, що ВНЗ продають свої послуги на ринку довірчих товарів, якість яких не можна оцінити прямо. До того ж характерною рисою освітнього ринку є асиметрія інформації. Споживачі фактично не знають, що вони купують. Не завжди й зрозуміло, чи купили вони щось узагалі.

Донедавна жоден із ВНЗ України не був представлений і у світових рейтингах університетів (крім рейтингу Вебометрикс, де «найуспішніший» український ВНЗ посідає 1481-е місце). У 2011 р. кілька українських ВНЗ увійшли до «Рейтингу провідних університетів світу», підготовленого

російськими дослідниками. Хоча вважається, що для появи в рейтингу «Таймс» у деяких українських ВНЗ є непогані шанси.

Розмежують два основні підходи до управління якістю освітньої послуги. Перший вимагає від неї відповідності певним стандартам – вимогам законодавства, навчальним планам і програмам тощо. Цими питаннями в усіх країнах опікуються спеціальні урядові структури (міністерства, комітети з освіти). В Україні подібну функцію могла б виконувати також система незалежного оцінювання знань випускників ВНЗ, наприклад, Національна атестаційна служба з розгалуженими центрами на місцях, яка функціонує на госпрозрахунковій основі. Потребує також вивчення питання запровадження системи сертифікації кваліфікацій випускників, яка проводиться після закінчення навчального закладу і слугує для підтвердження кваліфікації, присвоєної навчальним закладом [3].

Другий підхід пов'язує якість освіти із задоволенням економічних інтересів численних стейкхолдерів, зацікавлених у розвитку вищої освіти та контролі її якості, – роботодавців, студентів, викладачів і органів влади. Залучення стейкхолдерів до розроблення і запровадження процедур забезпечення якості важливо не тільки з погляду відповідальності перед суспільством і урядовими установами, але й для гарантії того, що освітні програми задовольняють потреби студентів і ринку праці.

Висновок. Формами участі студентів у діяльності із забезпечення якості освіти можуть бути: 1) анкетування з метою проведення внутрішнього оцінювання якості навчання у ВНЗ; 2) консультування експертів, що проводять зовнішнє оцінювання якості освіти; 3) участь у зовнішніх перевірках ВНЗ або навчальних програм у складі експертних груп або як спостерігачі; 4) участь у роботі державних агентств забезпечення якості. Студенти більшості країн – учасниць Болонської угоди беруть участь у трьох із чотирьох рівнів участі в контролі якості вищої освіти [4].

Перед вищою професійною освітою в Україні, як бачимо, стоять дуже складні завдання. Лише забезпечивши високу якість освітніх послуг, можна

бути впевненими у виконанні вищою освітою своєї місії, створенні нею умов для розвитку людського потенціалу країни.

Список використаних джерел:

1. Режим доступу : <http://www.uceps.org/ukr>
2. Клячко, Т. Массовое высшее образование: потери и приобретения [Електронний ресурс] / Т. Клячко. – Режим доступа : <http://www.demoscope.r/weekly/2009/0375/index.php>.
3. Гнибіденко, І. Ф. Ринок освітніх послуг і ринок праці: взаємодія і вплив на професійне навчання та профорієнтацію населення України [Електронний ресурс] / І. Ф. Гнибіденко // Ринок праці та зайнятість населення. – 2009. – № 4.
4. Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/Soc_Gum/Rpzn/2008_3/09giftpn.pdf/
Н. Розанова, Е. Савицкая // Вопр. экономики. – 2011. – № 7. – С. 118-128.